

Curentul

Director: PAMFIL ȘICARU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BULEVARDUL ELISABETA No. 8

TELEFON 312/20

Cucerirea aerului

Se deslănțue, în vremea noastră, cea mai formidabilă campanie pentru cucerirea aerului.

Oceanul a fost de două ori biruit. De două ori, înfricoșătoarea imensitate a fost străbătută cu ajutorul helicei învățătoare.

Generalul Nobile a pornit să înfrunte ghețurile Polului Nord. Italia s'a răstăcit undeva, în spațiile albe. Căutătorii pasionați au pornit pe urmele viteazului cercetător și o lume întreagă adastă cu înfrigurare veștile de bine.

Raiduri îndrăznețe se înfăptuiesc în fiecare săptămână. Se risipește acolo, între nori, un eroism, care nu și-a găsit încă slăvitorul. Toate popoarele participă la această formidabilă întrecere.

În timpul acesta, în marile uzine, cu rigla și compasul, născătorii de minuni se luptă pentru mașinile de mâine. Autotombilul rachetă, avionul rachetă — iată întâile invenții menite să înfrângă legile fizicii, iar inginerul Zăchini a devenit omul-proiect.

Eroic, omul se pregătește să biruiască — mâine — spațiile inter-planetare. Se pare că în curând ne vom putea lua apăsătorile în lună și masa de seară în Marte. Asta, presupunând — firește — că în lună există bodegi și că Marte posedă grădini de vară cu fleici și mititei.

Poezia necunoscutului dispare și cu zi. Oamenii de știință consumă clipele cu clipă din cantitatea de necunoscut, pe care ne-au lăsat-o strămoșii, ca dintr-o roată de cascaval, la curând, roata se va sfărâși...

Superstia distanței, ce nu poate fi străbătută, clatină — sătută de calculele savanților. Dar, ceea ce este mai grav, cercul „relațiilor sociale” sporește. Vom lega prietenie cu locuitorii planetelor vecine, iar dacă planetele vecine n'au locuitori, le vom popula la înțeleasă.

La treburile să facem mai multe vizite și să scriem mai multe scrisori, decât astăzi. Vom pune pe acțiuni cineștie ce bogății din Sirius și nu se știe dacă nu vom parca luna.

Vom descinde, biruitori, acolo, cum am descins în America. Indigenii vor fi exterminați în virtutea dreptului celui mai tare. Țările își vor crea colonii în planetele cucerite și noi războaie vor izbucni din această pricină.

„Și cine știe dacă acest viitor război nu se va purta cu tunul d-lui Zăchini, care în loc să arunce proiectilele asvârlă vamei — așa încât Anglia să arunce cu englezi în nemții și Germania cu nemți în englezii Sistemul are, e drept, un inconvenient: războiul poate deveni interminabil, căci englezii care cad nevătamați în rândurile germane pot fi svârșii înapoi, cu aceleași tunuri...”

Ceeace mă neliniștește mai mult este — vă mărturisesc — faptul că geografia va lua proporții fantastice, spăimântătoare pentru școlarii de mâine.

Astăzi, când nu cunoaștem decât pământul cu cele cinci continente și, totuși, geografia nu este tocmai ușoară! Dar mâine, când copiii vor trebui să învețe „apele și munții” din lună, din Marte, din Sirius, din toate planetele ce vor fi cunoscute în detaliu?

De altfel, aceeași întrebare mă urmărește și în privința istoriei. Manualele de istorie sporesc considerabil și — ceea ce e mai grav — sporesc în două direcții opuse: înapoi, prin cercetările pe care le fac arheologii care desgroapă an an și anii stări și împing îndărăt cu mii de ani cunostiințele omenești; înainte, prin războaiele pe care le deslănțuiesc generali și care complică an an și anii istoriei.

Vă ajuge, cred, o clipă când va trebui să renunțăm la anume epoci, pe care va trebui să le scoțim lipsite de interes și să le trecem sub tăcere în cărțile de școală.

De altfel, între bucuriile — în aparență ciudate, în fond foarte îndreptățite — care mi s'au deslănțuit, este și bucuria pe care mi-o mărturisă un prieten...

— Co bine că am sfârșit liceul înainte de război! Fiindcă, îți mărturisesc, e mult mai ușor să faci războiul, decât să-l înveți la școală...

Vom avea, deci, în curând, în gazete, titluri de acestea: „o senzațională evadare în lună”, „o dramă sentimentală în Marte” (căci — desigur — oribi-le, dulcele drame sentimentale există și în Marte); „o formidabilă panamă în Sirius” (căci dacă locuitorii de basțină nu se ocupă acum cu așa ceva, se vor ocupa îndată ce vom descinde noi acolo, ca să-i civilizăm).

În epoca aceea, vă sfătuiesc să vă alegeți orice profesune, numai pe aceea de redactor pentru politica externă — nu! „Și totuși, ceea ce ne pare o glumă va fi cândva o realitate. Căci profesunea de savant constă în a transforma glumele în lucruri serioase.

Tudor Teodorescu-Brașiște

Sanatoriul pustii

Pactul Ligii Națiunilor suferă de la o vreme, — cu o eroică generozitate, — cele mai umiltoare mutilări, încalcările cele mai disolvente. Marele atelier de reparație internațională dela Geneva își vede boxele garajurilor părăsite, — rând pe rând și în tăină, — de națiunile din ce în ce mai neîncrezătoare în nebuloasa și universală garanție a faimosului articol 16.

Nimeni, — e drept, — nu mai urmează astăzi pilda Spaniei sau a Argentinei, — de anii trecuți; oficial, nimeni nu se retrage din Ligă. Dar toată lumea, domnică de pace reală și de garanții eficiente, se coboară din planul universal în cel local, și închide bătrânește ici un tratat cu un vecin, colo o convenție cu un fost inamic.

Pacturile locale. Păcitură care în seama de realități, — și de posibilitățile de conflict, — cari au fost și rămân mici incidente locale, înveninate și dramatizate în lipsa conștiințelor precise de arbitraj. Ce poate ajuta, în asemenea cazuri rigidul și neputinciosul Pact universal al Ligii, lipsit de mijloace eficiente de sancțiune, lipsit de posibilitatea de a recunoaște într-un eventual conflict care este agresorul? Experiența a dovedit, — dela război și înainte lui, — că singure în stare să limiteze un conflict, și să-l facă neprejudicios pentru pacea continentală, rămân pactele locale. Mult mai flexibile, și mai mândrate pe realitățile politice.

Ieri, pact franco-român, — și alte zece. Astăzi convenție italo-turcă.

Reacțiunea împotriva tratatelor universale a fost în ultimul timp atât de viguroasă, încât s'a putut glumi pe socoteala griji de a preveni fricțiunile locale și a vorbit de „pactomania” care succede astăzi sistemului păcii comuniste, — socializate, — dela Geneva. S'a o-mintit, cu dreptate, că nici în ele nu zace pacea perpetuă: nu trebuie să uităm că marile constelații ale Puterilor, constituite în Alianțe și Intelegeri acum cincisprezece ani tot dela convenții locale porniseră. Și totuși, ele au dus la marea război, — și mai ales la generalizarea lui.

Concluzia? Minciuna: Importiva războiului, Europa descoperă odată un sistem, — acel al echilibrului, — care a fost o vreme eficient. Un alt sistem, — cel dela Geneva, — nu s'a dovedit eficient nici măcar atât. Astăzi neamurile palide internate pentru durata conștientă în somptuosul sanatoriul al Păcii universale încep să-și facă bagajele. Fiecare se întoarce la patul, întrebându-se dacă cel mai bun tratament al ochilor boii a agresiunii nu rămâne tot leacul băbesc de odinioară. Astăzi pact, mâine alianță, — poimăine echilibru, — și și urmă... Doamne ferește, și mai ales Doamne ajută.

Fiindcă omul e un animal monoton, și istoria lui nu urea să iasă din monotonia.

Ion Dimitrescu

Intrunirea dela Timișoara

Elementele campaniei averescane și consecințele ei posibil.

Astăzi are loc la Timișoara, întrunirea publică a partidului popularului, și celelalte manifestări, care o vor urma mâine și cu care averescanii își încep serios campania împotriva guvernului.

Scrim „serios”, fiindcă toate celelalte manifestări de până acum au fost destul de lipsite de energie, pentru a merita titlul de „campanie de răsturnare”.

Demonstrațiile dela Timișoara însă, prin chipul în care au fost preparate — începând dela articolele generalului Averescu cu privire la Alba Iulia, până la paralela dintre guvernarea liberală și cea averescană, cu dovedirea lipsei de justificare serioasă a existenței actualului cabinet — capătă însă caracterul acerb al luptelor politice decizive.

ARGUMENTAREA AVERESCANA

Ce elemente noui aduce partidul popularului, în această luptă, începută așa de târziu după aceea a partidului național-tărănesc? U-nul mai de seamă, dar foarte interesant: dovedirea inutilității

concedierii guvernului Averescu în Iunie 1927.

Partidul popularului nu cere SA VIE, ci să REVIE la putere, socoteste pe liberali drept uzurpatori trecători ai acestei puteri, pe care ar trebui s'o aibe încă.

Teza este destul de originală, iar argumentarea ei destul de puternică. Păcătuește într-un singur punct: nici guvernul Averescu nu avea vre-o justificare să existe în Iunie 1927, când a fost răsturnat, deoarece cu un an mai înainte venise la putere, pe căi tot atât de neobișnuite, ca și cele pe care a plecat.

Indiferent însă de această — așa de temeinică — obiecție, nu putem contesta vigoarea cu care de astă dată porneste campania averescană.

GUVERNUL MAI REZISTA?

Va avea ea un efect imediat? Sau măcar unul mai îndebărit?

Depinde de capacitatea de rezistență a d-lui Vintilă Brătianu. Și când e vorba de putere se știe cum rezistă d. Vintilă Brătianu.

Nu e mai puțin adevărat însă că situația guvernului liberal e disperată. După ce talazurile popularității național-tărăniste i-au sguduit frontispiciul, cu atâtea tumultuoasă vehemență, atacul partidului popularului îi sapă temeliiile.

Al doilea partid de opoziție deschide lupta fățișă împotriva guvernului. Și să nu uităm că d. Iorga le susține pe amândouă în cadrul concepției d-sale de disciplină de Stat. Dar le sustine!

Prin urmare, toată opoziția cere plecarea guvernului. Va mai putea oare rezista factorul Constituțional?

Cât despre efectele campaniei averescane asupra formării viitorului guvern, ele nu se pot prevedea a/ă timp, cât nu știm încă, dacă și în ce măsură mai dictează fantezia în conducerea mecanismului constituțional.

Lx.

Politica a transformat loturile demonstrative într-un soi de porcărie demonstrativă.

Ceea ce în intenția legiuitorului urma să desăvârșească reforma agrară, servind plugarilor improprietați și lipsiți de învățătură, o pildă permanentă sub ochi, a devenit un prilej de căpătuală și de recompensă pentru dălcăușii electorali. Regulamentul pentru exploatarea loturilor constituite pe rezerve de stat și contractual tip, lăcheiat între Stat și arendașii acestor loturi, sună frumos dar sună murinos. Fiindcă aplicarea a luat în derădere, toate aceste prea frumoase și prea nobile principii.

În aplicarea ideală a intențiilor, lotul demonstrativ urma să fie „o oază de cultură” cum se exprima însăși Ministerul Agriculturii și Domeniilor, prin direcția îndrumărilor sale agricole. Introducerea de semințe selecționate, experimentarea îngrășămintelor chimice, investirea lotului cu case și atenease respective, cu utilajul unei gospodării model; tot ce pe hârtie apărea simplu și reconfortant, ca o binecugătată reparațiune a grabei haotice în care s'a improvisat reforma agrară.

Țăranul român nu e nici mai prost, nici mai înșăpănat, nici mai refractar progresului evident, ca țăraniul Lombardiei, Toscana, Cehoslovaciei, Germaniei sau Belgiei și în definitiv a tuturor țărilor unde dintr-o palmă de pământ se stoarce hrana îndestulătoare a unei familii mai puțin apropiată de animalitate ca pe țăranul Danubiu.

Nu mai că aiurea, educația plugărească datează de departe în timp și adaptarea la condițiile de economie agricolă s'a făcut sub o presiune mai imperioasă a neceșităților. Loturile demonstrative aveau rostul, dragă doamne, să stimuleze acest proces de adaptare la noii condiții și să complice-teze un gol.

Repet: aceasta pe hârtie. De fapt, în afară de prea rare excepții, sarcina acestei educații prin puterea exemplului, a fost transmisă haimanalelor electorale protegite de șeful politic al județului, iar lotul demonstrativ aluște țăranilor pildă de cum nu trebuie cultivat pământul. Subordonat sau dat în dijmă, în sămânțat idiot, lucrat la întâmplare, dă rezultate mai proaste chiar de cât ogurul țăranului, plătut după metodele și tradiția săgătoare de lemn. E o realitate curentă și generalizată.

Lar fiindcă chelului tichie de mărghitar îi trebuie, direcția îndrumărilor agricole din Ministerul Agriculturii, pare deodată a prinsă de o foarte severă grijă a una din clausele contractului tip: rostirea de conferințe educative și obligatorii, să fie satisfăcută de urgență sub amenințarea reziliării. Să citești și să răzi.

Cine să rostască aceste „conferințe” și cine să le asculte? Țăranul e de mult sătul și ocoțic la balivernele surtucarilor.

Singura forță educativă cu priză la el, este exemplul. Un lot bine cultivat cu rezultatele proaspe din câțiva ani consecutivi, îl va învăța ce trebuie să facă și cum să-și cultive ogorul, mai bine decât o duzină de conferințe impropazite de „arendași” culeși de pe uliți și ascultate cu jandarmul la spate. Căci loturile n'au fost create pentru cultura spanacului oratoric, sau pentru acei specia-

listi improvizati din celebra schiță a lui Mark Twain, care și învățau cititorii cum se seamănă arpacaul și când trebuiesc secerate macaroanele.

Direcția îndrumărilor agricole ni se pare de aceea, animată de cel mai sănătos humor. Cel fără voie.

Cesar Petrescu

Brancardierul

S'a petrecut, în amurgul săptămânii trecute, un fapt care ne-a umplut ochii de apă: la comemorarea lui Vasile Alexandri, la Academia, discursul domnului Octavian Goga l-a făcut pe domnul Vintilă Brătianu să plângă.

De obicei, vești exclamă, se întâmplă contrariu, când e vorba de domnul Vintilă și de discursuri. În linie generală, auditoriul domnului Brătianu sunt cei cari izbucnesc în plâns, la ascultarea discursurilor sale cu frazele laxative. Este drept că plânsul nostru instigat de eloquența mototolită a paternicului, este de o calitate mult inferioară celui stărnit de poezia pământului ardelenesc în glandele lacrimale ale domnului Vintilă: primul — călău al Țării plângea de îndușoare, în vreme ce noi plângem de desperare, de răzunaie sintaxei de plutonier-major a negusului României-Mari.

Cel cari ne-au adus vestea a ceea ce lichidă nu ne-au putut spune dacă lacrimile domnului Vintilă erau sincere sau falșificate, — dacă erau de crocodil sau mărime naturală. Ne lipsește, de asemenea, orice informație asupra intrucăi debulilor lor pe secundă, întrucât domnul Vintilă nu și pusesse „comptorul de lacrimi” pe care se spune că l-ar fi comandat unui specialist, — în vederea percepției impozitului pe lacrimi, ce se va institui în curând. Se știe numai atât la ora aceasta: pe o brajă sbârșită ca niște nuci al Visternicului, au curs lacrimi, ca pe fața unui simplu contribuabil strânzolat de percepție.

Prezic zorilor viitoare secerșuri nebulante, — fericiți nevisate. Domnul Vintilă a plâns.

Domnul Vintilă, — de-acum, — stie cum e.

...Exista, pe vremuri, în escadro-ul meu, un brancardier, Timofte, — care de câte ori ridica o targă începea să plângă. Plângea de mila rănitului. Fiindcă rănitul urla. La sfârșitul războiului, aveau cinea în Regiment a băgat de seamă că răniții nu urlau decât atunci când îi ridica Timofte. Fiindcă brancardierul nostru pornea totdeauna cu piciorul greșit. Astfel încât, făcându-i pe răniți să șbiere, se făcea singur să plângă.

Brancardierul Vintilă, care și-a pus în cap, după război, să ridice și să aducă la infirmerie o biată țară acoperită de pansamente, a fost până azi mai tare ca Timofte pacienta urla, dar cărușul păte-lor naționale nu plângea. În lipsa dinților înțelești gingiile, și bătea înainte tuipa cu piciorul areșit.

Astăzi plânge. Este drept că plânge în planul îndușărilor literare-comemorative. Dar când o muri pacienta de pe targă, o să vină și plânsul lui Timofte.

Nu mai să nu fie vrea Țării.

N. Pârnu

Impotriva tiraniei partidelor

D. N. Iorga a vorbit de tirania partidelor consacrată prin actualele lege electorale care este astfel orânduită, încât nu pune decât alternativa: ori majoritatea compactă, ori o minoritate lipsită de orice posibilitate de control. Liste pe toată țara însemnă dreptul exclusiv al centrului de a aranja o listă, de a orândui norma figurativă pe listă. Un deputat odată ales, nu mai poate reprezenta un spirit critic, o inteligență activă de control, el este doar un simplu element de ratificare a unei hotărâri luate de comiteul executiv al partidului din care face parte.

În caz când ar avea o opinie separată, ar judeca altfel decât conducerea partidului, nu asupra principiilor generale călăuzitoare, nu într-o chestie de program ci s'ar deosebi pe o măruntă chestie de tactică, deputatul nu-și poate expune deosebirea de opinie decât cu risul escomunicării din partid. Atitudinea lui independentă nu poate fi socotită decât ca o de-savare a centrului care poate reacționa și sancționa prin ștergere de pe listă la alegeri a deputatului refractar la disciplina de partid. Și în conducerea partidelor noastre sunt vădite tendinși de dictatură mascată cu griji în formula „comitetul executiv”. În 1913 a apărut în serioasă editură franceză Flamarion, o foarte interesantă carte „Tendinșele oligarhice în partidele democratice” de Robert Michel. Se amărea, mai ales în partidele socialiste, metoda de tiranie mascată a comitetelor executive, rolul de sim-plici figuranți aprobatori ai delegațiilor organizațiilor, puterea formidabilă a secretariatului general, burocrăția domitoare a centrului. Cu atât mai mult această tiranie se poate exercita când listele electorale — resortul

pasivității și ambițiilor politice — sunt pe partide și pe toată țara cu dreptul exclusiv al centrului de a distribui locurile pe listă.

De aceea mai mult ca oricând, este actuală problema modificării legii electorale. Ce a dominat în preocuparea legiuitorului atunci când s'a elaborat legea electorală, a fost grija de a da unități, blocuri masive în parlament, și a se izola grupurile independente ce pot fi cu ușurință manevrate, primejdind durabilitatea guvernelor. Firește că privită din punct de vedere al stabilității și continuității în guvernare, legea corupse perfect, dar în același timp se mută controlul și conducerea politică a statului la comiteele executive ale partidelor. Nimeni nu mai gândește, nimeni nu mai are o opinie, toată lumea bătăie din cap aprobator față de orice hotărâre a comitetului paravan pentru tirania șefului. Dictatura există în cuprinsul statului, dictatura se exercită asupra noastră a tuturor, dar în loc să fie concentrată într-un singur om, este împărțită între șefii de partide, care o exercită succesiv. De acia și în luptele din ce în ce mai crâncene dintre partide, dreptul nostru de a gândi, de a ne rosti asupra luptelor ce se dau cu o violență sălbatecă, dreptul cetățenesc, de care vorbesc cu spume la gură toți democrații, este suspendat, este confiscat de cluburile de partid. Poți reprezenta orice, poți înfățișa o căt de hotărâre, poți avea în economia națională sau în cultura românească, dacă nu ai conștient de partid nu ai nici când dreptul de a te rosti asupra problemelor politice ale țării. Viața politică se împarte între trepădășii electorali și comiteele executive, deghizate democrat pentru dictatura de

partid. Și poate că în această confiscare de către partide a vieții politice, în această anulare a oricărei individualități nerobite cluburilor, stă și explicația teribilă scaderii a vieții politice.

Iată pentru ce socotim actuala problema modificării legii electorale și pentru înlăturarea tiraniei partidelor nu există decât o singură formulă: sistemul electoral uninominal pe arondismente. Alegătorii cunosc personal pe cei ce voroc să-l reprezinte, pot să-l judece și să aibă toate garanțiile că le va apăra interesele așa cum trebuie.

Sistemul uninominal pe arondismente — exact cum era în legea electorală făcută pentru Ardeal și Banat de consiliul dirigent — crează raporturi directe și reale între deputat și alegător, iar experiența devine mai efectivă căci cu timpul se elimină toți cei nevolnici, toate haimanalele vorbăre. Și mai ales controlul este și mai efectiv și mai real, iar educația circoscripției electorale se face cu mai multă ușurință și răvnă prin înlesnirea contactului direct.

Îți imaginează însă cineva partidele, vorbesc de conducerea lor prin parodia gânditoare a comiteelor executive, renunțând la puterea lor tiranică, la confiscarea vieții politice? Acum orice șef de partid are supuși care se gudură pentru a avea locuri asigurate pe listă, votul de arondisment ar însemna perimarea unei dictaturi.

Și împotriva tiraniei partidelor unica soluție nu poate fi decât: sistemul uninominal pe arondismente.

Iată ce trebuie să susțină orice vrea să se elibereze de tirania mediocră și nefastă a partidelor.

Pamfil Șicaru

Apărarea națională periclitată

Despre comanda vaselor marinei

Sunt inconsecvențe în organizarea apărării naționale care constă în faptul că pe cari nu știm cum să le calificăm. E momentul să cercetăm, cu tot curajul, ceea ce se petrece în marina militară.

INCAPACITATE, INCORECTITUDINE SAU VASALITATE POLITICĂ?

Trebue să plecăm dela o premiză indiscutabilă și anume: „Țara noastră nu va putea nici odată suporta sarcinile unei marine mari de război. Rolul marinei noastre este condamnât a rămâne defensiv”. Experiențele celorlalte marine și învățămintele războiului ne dictează ca, în primul rând, să ne bazăm apărarea litoralului pe submarine, bază navală pentru submarine, aviație, mine și artilerie de coastă. Orice tendință spre construcția vaselor mari de luptă va fi imediat contracarată și cu mult întrecută de inamicul nostru din Marea Neagră. Deci cu orice sacrificii, care ar depăși puterile noastre financiare, vom rămâne totuși neconștient în inferioritate.

Avionul însă și submarinul au avut în războiul mondial cel mai mare succes moral și material. În cei zece ani dela război progresele lor ne impun adoptarea fără rezerve a acestor arme, care ne dă mijlocul unei apărări active și care poate face minuni în război.

Dacă lucrările stau astfel — și astfel stau — de ce s'a comandat distrugătoare de 2.000 de tone? Experții dela Liga Națiunilor au fixat tonajul distrugătoarelor la maximum 1400 tone. Statele Unite, Italia, Franța, nu mai construesc decât distrugătoare de 1200 tone, iar România a comandat în Italia două distrugătoare de 2000 tone!

Iată, un tablou a celorlalte marine, care este clar vorbitor și su-primă orice comentarii:

MARINE MARI

Anglia la 146 distrugătoare are 62 submarine.

Statele Unite la 270 distrugătoare are 127 submarine.

Japonia la 50 distrugătoare are 80 submarine.

Franța la 45 distrugătoare are 70 submarine.

Italia la 30 distrugătoare are 63 submarine.

MARINE MICI

Sapnia la 8 distrugătoare are 28 submarine.

Olanda la 6 distrugătoare are 25 submarine.

Rusia la 8 distrugătoare are 15 submarine.

Suedia la 2 distrugătoare are 18 submarine.

Grecia la 4 distrugătoare are 6 submarine.

Norvegia la 0 distrugătoare are 12 submarine.

Danemarca la 0 distrugătoare are 18 submarine.

Portugalia la 0 distrugătoare are 4 submarine.

Serbia la 0 distrugătoare are 4 submarine.

Letonia la 0 distrugătoare are 2 submarine.

România la 4 distrugătoare are 1 submarine.

Citiiți bine: România e singura care va avea un singur submarin când unitatea de luptă se compune din cel puțin trei submarine (are mai puțin decât Letonia!).

Suntem singura țară cu proporția, frapant de anormală, de

un submarin la 4 distrugătoare când toate țările mici au proporția dela 4 la 10 submarine pentru un distrugător.

Din acest tablou edificativ reiese precis politica navală adoptată de țările mici, cari după război conștruesc aproape exclusiv submarine.

Până și Serbia a prevăzut patru submarine fără nici un distrugător; numai România are patru distrugătoare și un singur submarin.

Se vede deci limpede că la noi e ceva suspect și anormal și o tuncă îndrăsnim să lătrăbim: e considerate au impus la stabilirea acestui program?

Este incapacitate? Sunt în joc interesele intermediarilor singuri sau oopărtasi? Este vreo presiune dela Stat la Stat ca să se comande vase cât mai mari și deci cât mai costisitoare și deci create de cât mai mari câștiguri?

Oare apărarea națională trece mereu în al doilea rând?

Și aici să deschidem o paranteză: în corpul ofiterilor de marină dăinuiește un păcat inițial din cauza cadrelor reduse mult, au rămas la avansuri la urma camarazilor lor de promoție din lile arene, deși, în majoritatea cazurilor, erau elemente de valoare

(Continuare în pag. 11-a)

BĂI

Sobe de băi, Lavoare, Bideuri,
Closete, Rezervoare, Chivete p-tru
Bucătărie, Robinetărie, Tevi de fer

negre și galvanizate

Capace de Fontă pentru Recipiente,
Tuburi de fontă

Se expediază și în provincie — Ambalajul garantat.

Prețurile cele mai reduse

La Marile Depozite

JOSEF WEISSMANN

Telefon 325/67

BUCUREȘTI

Telefon 325/67

Strada Mihai Vodă 21.

Preparatul pentru păr

de lui Friedler

este un medicament perfect al că-
derei părului, pleșurii, tărilor.
Căderea părului în cele mai
multe cazuri este a se atribui tă-
rilor produse de pielea capului,
care în schimb se explică prin a-
cea că straturile solzoase ale epidermei
sufere. Epiderma, care în astfel
de cazuri se desface în formă de
solzi fini, închide feava glandei de
seu, care se deschide în locul firu-
lui de păr, ceea ce are ca urmare
a rădăcina părului se distruge
espectiv părul cade.

Preparatul GAMA în urma
compoziției sale speciale face pos-
ibilă dizolvarea seului părului și
promovează înfățișarea epidermei.
Examinat și recomandat de me-
dici.

GAMA se primește în toate far-
maciile și drogheriele. Prețul unei
sticle de 1/2 litru e de 240 lei, —
prețul unei sticle de 1/4 litru 160
lei.

Instrucțiuni de utilizare ane-
xate.

Reprezentanța generală: Far-
macia Rozsnyay, Arad, Piața A-
vrăm Iancu.

SI VARA RĂCITI!

REMEDIU CEL MAI SIGUR
ESTE NUMAI

CIORAPI DE GUMA

Vreți să scăpați de Varice?
Vreți să vă feriți de glezne groase?
Vreți să nu vă scrâmbiți piciorul?
Vreți să aveți un mers chic și elegant?
Vreți să aveți picioare svelte și frumoase?
Atunci cereți neîntârziat instrucțiuni
și oferte de la firma

ADOLF DEUTSCH, Timisoara

Str. Dr. Dragomir 10

Specialist pentru ciorapi de gumă

BAILE DE NOMOL
LAGUL-SARAT BRAILA

La porțile marelui oraș dunărean BRAILA

HOTELEURI ȘI RESTAURANTE DE TOATA MÂNĂ

Sezon 15 Mai — 15 Septembrie

BOALE DE FEMEII. Superioare tuturor stațiunilor similare. 2) Lim-
fatismul, scrofloza, anemie, debilitate. 3) Rachitismul, artre, coxalgii, mor-
bul lui Poti, cu sau fără fistule, abcese reci, osteite, etc. 6) Leziunile siste-
mului nervos ca: Sciatică, lumbago, paralizii infantile, nevrite și polinevrite,
busele hemiplegicilor, etc. 7) Afectiuni chirurgicale în urma traumelor, ca:
racturi neconsolidate, calus dureros, fistule intarabile, în urma deschiderii
flegmoanelor. Artrite, etc. 8) Unele maladii de piele, ca: prurigo, diatezie,
psoriasis, etc.

Apele și nămolurile radioactive Fizioterapie-Radioterapie-Radioterapie
Camere cu tot confortul cu 30 lei pe zi. Locuințe cu bu-
cătărie, Restaurante cu 50 lei pe zi. Lăptării, Pescării,
Băcării, Cofetării.

DISTRUCȚII numeroase. Muzică, Sporturi, Spectacole
Medici, Farmacii, Poștă, Telegraf, Telefon
Cereți prospectul Societății LACU-SARAT BRAILA

DELA 17 MAI
S'A REDESCHIS

Cunoscuta grădină de vară

PARCUL RACARU

Calea Griviței 84

Și roagă distinsa clientelă să-l viziteze
PARCUL ESTE COMPLET AMENAJAT

Din regiunile înfometate

Analiza contractului tip. — Sancțiuni barbare. —
Se cere neapărat anularea

În numărul nostru trecut am
publicat un contract-tip, uzurar,
care circula în România. Sub
forma comună de contract între
părți, se ascunde însă cea mai
odioasă speculă.

Să-l analizăm cu deamănuntul:
Speculantul om politic — CACI
E UN OM POLITIC AUTORUL
LUI — a cumpărat porumbul cu
70.000 lei. El nu-l vinde pe bani
ca să realizeze imediat câștigul,
ci pe marfă, pe GRAU, scotit a-
cum 100.000 vagoane de porumb,
din recolta anului viitor.

Acest grâu — la plată! — tre-
buie să fie curat, sănătos, fără
miros, neticinat. Desigur că n'a
fost așa la vânzarea porumbului,
câci bieții oameni înfometați l-au
primit oricum.

Insufișă este el ucră secun-
dar. În contract se spune: PRE-
TUL DIN ZIUA DE 1 SEPTEMBRIE
1928 SAU DIN ZIUA PRE-
DAREI LA ALEGEREA CUMPARA-
TORULUI.

Vă veți întreba: Dece 1 Septem-
brie și de ce din ziua predării la
alegera cumpărătorului?

Aci începe tâlhăria. LA 1 SEP-
TEMBRIE SE STIE ÎNDEOȘTE
CA SUNT PREȚURILE CELE
MAI SCAZUTE. Este belșug de
grâne și prețurile nu sunt încă
crunte, cum se spune în limbaj
obșnuit.

Deci când am dat porumbul,
l-am dat pe preț maxim, iar
când cumpăr, grâul îl cumpăr pe
preț minim.

Porumbul cumpărat în 1928 cu
70.000 lei, vândut în primăvara
aceasta cu 100.000, este prețuit și
cumpărat de țărani cu 50-55
mii lei, GRAU, deci numai din a-
cest joc diferanță de circa 45
mii lei.

Se mai poate întâmpla ca prin-
tr-o neașteptată cerere pe piață, la
1 Septembrie 1928 grâul să fie
mai scump, atunci speculantul pre-
văzând și această eventualitate
spune: SAU DIN ZIUA PREDA-
REI LA ALEGEREA CUMPARA-
TORULUI!

Iar țărânul este obligat, ori că-
ră fi de ridicat prețul să nu-și
vândă grâul până la vremea d. cum-
părării.

Se mai scrie în contract: arvu-
na în lei. Aceasta nu e arvună, ci
porumbul dat de speculant, în e-
poca de foamete și lipsă, dar va-
lue în lei grâul, după cum a vrut
d. speculant. Țărânul n'a primit
efectiv nici un ban.

Ma sunt condițiile speciale:
În caz de neplăcere etc. Negu-
ratul și poate bine — căci are
experiență — că țărânul nu și-a
dat seama cât este de legat prin
acest contract și deci e sigur că
nu vine la 1 Septembrie să-l adu-
că datoria în natură, ci mai as-
teaptă alt preț.

CAND NU SE EXECUTA CON-
TRACTUL

Atunci încep sancțiunile: ar-
vuna dublă în grân. A primit 2000
kgr., trebuie să dea patru, deci a-
proape jumătate de vagon, plus
dobândă de 2% pe lună, ceea ce
înseamnă că la 2000 kgr. grâu pre-
țuit de speculant, scotit la 10 lei
kgr., prețul lui de vânzare cu do-
bândă de 2% pe lună, ajungem
la procent de 4800 lei pe an, pen-
tru aceste două mii de chilo-
grame.

Ma adăogați și neînsemnatul
lux de sac pe zi, începând din ziua
primirii, până la efectua preda-
re. Aceasta taxă nu este pentru
sacul de pânză obișnuit, ci un
fel de unitate arbitrară la 70 kgr.
Dacă țărânul care a luat 2000 kgr.
de grâu a căzut pe mâna condițio-
nilor speciale această plată de 1
leu pe zi de sac în șase luni ter-
men mediu dela predare la pri-
mire — ajunge la 5220 lei astfel:
2000 : 70 = 29 X 180 = 5220...

Stie toată lumea povestea lui
Sadoveanu. Când un țărân s'a
dus să-și cumpere pălărie el a
imprumutat banii. A ajuns să-
și vândă boii din bădăruș, ca
să-și plătească datoria!...

Așa și cu Țărânii din Roma-
nați. Dar dacă nu sunt mulți-

miți atunci au dreptul la a doua
judecată, ca primă instanță o-
cul X din România, iar ca a
doua instanță nu Tribunalul —
cum ar fi logic — al județului
Romanați, ci de comun acord
Craiova și Tribunalul Dolj!

Veți întreba de ce Tribunalul
Dolj? Nu e vorba de o influen-
țare a magistraților de acolo, nici
nu ne trece prin gând, ci e vorba
de greutatea puse țărânilor ca să
le fie jehamite de judecată. La
Craiova mai găsesc un avocat cu
noscut, care să le apere procesul
pe gratis: la Craiova, însă, e
greu. Unde mai pui la socoteală
drumul și celelalte angarale!...

În cinismul lor, mizerabili a-
ceștia prevăd în contract că taxele
câtre fise primesc tot pe vânza-
tor, tot pe țărân.

La țărânul tip prin care se
leagă robii blagosloviți de Dum-
nezeu cu vot universal, în Româ-
nia Mare:

În fața acestor dovezi de spe-
culă ordinară și cănească, scrierile
nostru cinșit sfidează toată demo-
crația politicianilor care se bat cu
pumnul în piept de dragul țărâni-
mei.

„Dreptate” nu „vorbe” și acea-
stă „dreptate” trebuie să vină ne-
întârziat, începând cu legea care
să „anuleze” toate aceste contracte
uzurare, acolo unde se vor găsi.

Vom mai arăta și alte procedee
dar mai ales vom da numele hie-
nelor. — cu atât mai mult, cu cât
sunt precis informații CA
SUNT HIENE LIBERALE.

D. I. ATANASIU

Concursul general de
„Oină” de Sibiu 20-21
Maiu 1928

În ziua de 20 Maiu a. c. s'a
ținut la Sibiu concursul gene-
ral de oină la care au partici-
pat următoarele școli: 1) Se-
minarul Central. 2) Sem. Ni-
fon din București. 3) Liceul
Internat Iași. 4) Sem. Sf. An-
drei Galați. 5) Sem. din Cra-
iova. 6) Sem. R. Vâlcea. 7)
Sem. C. Argeș.

Clasificarea pe baza puncte-
lor câștigate a fost: premiul
întâi Seminarul Central, câș-
tigând și cupa Ministerului
Instrucțiunii pentru a doua
oară; al doilea Sem. Nifon și
al treilea Sem. din C. Argeș.

Cu această ocaziune a avut
loc o foarte reușită serbare de
gimnastică cu școalele de băieți
și fete care a produs o impresi-
une din cele mai bune și din
care a reieșit munca sânguitoare
și pricepută în răspândirea
gimnasticii în masa poporului
nostru a d-ilor Constantin
Danu, Elvira Popescu și C. M.
Ionescu.

Ambele festivități au fost
prezidate de d-l C. Kirilescu,
secretar general al Ministeru-
lui Instrucțiunii.

Farmaciile de serviciu

Luni 4 Iunie 1928

Dr. V. Bente, calea Griviței 80,
tel. 30/98; Ana Niculescu, (Far-
macia Ortansa), Bd. Col. M. Ghica
41; Gh. Drăguș, calea Victoriei
142; R. Vasilescu, (Hențescu), ca-
lea Victoriei (vis-a-vis e Politiei)
14, tel. 1884; C. Mironescu, calea
Rădăușilor 204, tel. 371/70; Farm. I.
Ochs, Piața Amzei 15; V. Barozi,
calea Calărășilor 184; E. Belcoi,
B-dul Ferdinand 39; Marius Ste-
inberg, str. C. A. Rosetti (colț
Dionisie) 27, tel. 207/65; I. E.
Marcovici, calea Văcărești 11, tel.
38/2; I. Valeriu, str. 11 Iunie 65,
tel. 6/59; A. Sotirescu, șos. Ste-
fan cel Mare 4; N. I. Georgian,
calea Dănești (colț Raion); Dr.
Al. Iteanu, calea Victoriei 82,
tel. 321/09.

toți — rămase în suspensie, ar-
da impresia unui original, care ar
apărea în stradă cu frac, cu clac
și cu picioarele goale.

După informațiile noastre —
organul legal — comitetul con-
sultativ al marinei — nu a fost
consultat când s'a făcut comanda
în Italia; programul alcătuit de
acest comitet era cu totul altul.

Precedentul guvern liberal dă-
duse un avans de 140.000.000 lei
destinat construcției de submarine
(conform procesului verbal al co-
mitetului consultativ din Fe-
bruarie 1925). Cine a schimbat
destinația lor? Vom vorbi într-un
alt articol de modul cum acest
fond a fost risipit în cheltuieli i-
nutile.

Deocamdată să vorbim de fon-
dul de un miliard pus la dispo-
ziția marinei de guvernul trecut.
Ei bine, el a fost înghițit de uni-
tățile de mai sus și de șterșurile
respective. De unde bani pentru
rest?

Căci acum încep marile chel-
tueli! În adevăr, după cum cei
ce cumpără un gramofon constată
că, după ce l-a plătit destul de
scump, costul lui pare un nimic
pe lângă sumele înghițite ulte-
rior de plăci, tot astfel și într-o
marină costul vaselor mari cu mai

contează pe lângă sumele nece-
sare întreținerii acestor vase.

O marină compusă din vase
mai cere un port militar — pe
care nu-l avem — cu apărare
de coastă, de mine, de submarini
și de avioane — pe care nu le a-
vem.

Vasele trebuiesc să navighe
pentru antrenarea continuă a meca-
nicilor și a echipajului. Tunu-
rile trebuie să facă trageri ample
pentru același motiv. Afară de ca-
zul că sunt construite pentru pa-
radă și cu programul retragerii
în portul Galați sau pe brațul
Chiliei la primul pericol (cu con-
diția ca Dunărea să nu fie înghe-
țată) sau să ne lase indiferenți
rușinea când un distrugător, care
pleacă cu M. S. spre Pireu, ră-
mâne în mijlocul mării și trebuie
remorcat de un vas străin. Din
ce cauză? — Pentru că — cu
toată cultura teoretică a ofițerilor
— vasul — din lipsă de mijloace,
nu era întreținut, iar personalul
neantrenat. Nickeri ca în cazul de
fapt nu se poate mai bine aplica
zicătoarea: „nu poți face omletă
până nu spargi ouă”. Pentru în-
treținerea și antrenamentul ma-
rinei trebuiesc bani, nu vorbe!

Bani! Mulți bani! Foarte mulți
bani!

Campania școlară
la granița de Vest

Invățămintul în școlile minoritare. Soarta liceului
Premontate

De vorbă cu d-l ministru dr. C. Angelescu
— Dela redacția noastră din Oradea —

Din ziua de 27 Mai, ministrul
școalelor dr. C. Angelescu colin-
dă regiunea a doua școlară de sub
conducerea d-lui inspector șef
Gh. Bota. E însoțit de d. deputat
Ștefan Ion, Condruș. C. Kirilescu
secretar general, Ghiteșcu direc-
torul învățământului primar, Po-
pescu director de cabinet, Iliescu
șef de cabinet, Gh. Bota inspector,
șef, Pompiliu Dan inspector, Cor-
bu, Caba, Dejir inspector, Oșian
prefectul județului Salaj, Oher-
gariu L. director de liceu, Man-
go revizor-șef Salaj, Panaiteșcu
Emil prof. universitar și deputat
de Salaj, Iulian Domșa fost pre-
fect.

Întâlnirea a avut loc la Ciucea
unde după ce s'a servit un dejun,
imbarcați în opt automobile noi
de școală din diferite comune. S'a
început cu comuna Valea Drăganu-
lui unde s'a ridicat o impozan-
tă școală primară care poartă nu-
mele generalului Anastasiu pre-
ședintele comitetului școlar al ju-
dețului Cluj. De aci s'a vizitat
școlile din județul Salaj din so-
munele Boian, Stărciu, Răstolțu,
Vascanău, Răchisi, Gălbăia, Che-
chis, Var, Jibău, Binsă, Napra-
dea, Chend, Nămăuș-ăsești.

De aci s'a trecut în județul Sa-
tu-Mare unde s'a vizitat comu-
nele, Făscasa, Lazuri, Culciul Mic
și Setu Mare. În județul Maramu-
reș-Borsa-Gara, unde s'a cumpă-
rat o clădire frumoasă, Seliște,
Strămtura, Bărsana, Oncești Nă-
stăști, Vad, Crângul Negru, Cră-
cești, și Sighetul Marmăției. De
aci întors în Bihor au vizitat toa-
te școlile din Oradea și Luncașul
de Jos, Tileagd Lăcădat, Ineu.

A fost cu adevărat un eveni-
ment pentru finuturile acestora,
vizita ministerială. Și fiindcă a
fost un eveniment, toată lumea
asteaptă rezultate folositoare.

La Beius, după serbările cen-
teanului, l'am rugat pe d. ministru
dr. C. Angelescu, să-mi spună
ceva asupra vizitei.

La ce m'ia declarat:

DECLARAȚIILE D-LUI DR.
C. ANGELESCU

— Am vizitat patru județe:
Salaj, Maramureș, Satu-Mare, Bi-
hor. Aici școlile din oraș, cât și o
parte din noile construcții școlare
din aceste părți. Impresiunea ce
am avut vizitând școlile româ-
nești a fost mai mult decât sa-
tisfăcătoare. Comparând situațio-
nea de astăzi cu cea de acum pa-
tru ani când am fost pentru ni-
tima dată și am vizitat aceste
școli, găsesc o deosebire extra-
ordinară. E un progres uimitor
care face cinstă întregului corp
didactic din această parte a țării.
Dascălii grăniceri au făcut ade-
vărat apostolat.

Impresiunea profundă ce mi-au
lăsat atâtea școlile din oraș cât și
cele din sat e fost împărtășită de
acei cari mai însoțeau și în special
de un reprezentant al presei ita-
liene care a rămas uimit că s'au
putut face progrese atât de mari
într-un timp atât de scurt.

S'au clădit în toate patru jude-
țele foarte multe școli primare în
comunele rurale. Cele începuse
acum câțiva ani sunt unele tero-
nate, altele în lucru.

Ceace pot spune este că am
observat în toate părțile un avâ-
nș și o mare înflorire. Am pus
vilor din diferitele școli, între-
bări din Istorie, Geografie și alte
materii. Răspunsurile au fost
foarte satisfăcătoare. Aceasta a-
tă până la evidență că dascălii
și-au făcut datoria și merită toată
lauda.

Constat de asemenea că orga-
nele de control sunt și în această
parte a țării la înălțimea cerin-
țelor actuale.

Afel vasele devin fer mort și
inutil.

De unde aceste sume? Cine a
dispus să ne cumpărăm clac care
să ne antreneze la cumpărarea
fracului și ciorapiilor de mătase?
Sau să riscăm să rămânem numai
cu el? Dece n'am început prin
cumpărarea bocancilor solzi care
să ne permită să facem primii
pași siguri spre apărarea țara-
lului nostru!

Persoanele calificate să facă
humină mai cu seamă acum când
din nou se face apel — prin Liga
Navală — la obolul public și când
această Ligă a fost pusă sub pa-
tronajul membrilor din Familia
Regală.

Să nu ni se răspundă că facem
fateism. Am vorbit obiectiv. Am
relevat — și mai cu seamă voi re-
leva — lucruri pe atât de precise
pe cât de incompreensibile și a-
și fi fericit să mi se demonstreze
— cu argumente reale — că acest
semnal de alarmă este exagerat
sau nejustificat.

Locot Comandor
GEORGE G. COANDĂ
absolvent al Școlii Politechi-
nice din Paris și al Școlii
de Aplicație din Marina
Franceză

ȘCOLILE MINORITARE

În ceea ce privește școlile mi-
noritare, cu părere de rău trebuie
să constatăm că unele din ele
mult de dorit în ceea ce privește
cultura elevilor, cari nu pot răs-
punder decât în mod foarte incom-
plet și nemulțumitor la materiile
cu caracter național. Excepție fac
în această privință cele câteva
școli evreiești pe cari le-am vizit-
at și cari au făcut, — înconș-
tabil — progrese apreciable.

LICEUL PREMONSTRATEILOR
DIN ORADEA

Se cunoaște. Liceul acesta a
fost închis. Localul este în li-
giu. Statul zice că e al lui
preoții premonstratului spun că
e al lor. Au învins ei. Și locu-
lului i-au dat o destinație co-
mercială. Au instalat în clasă
de altădată cismării, birouri
de comision, import-export —
și alte instituții ca acestea
de pură cultură.

L'am întrebat pe d-l mini-
stru, ce se proiectează cu acest
liceu. La ce m'ia răspuns:

— Terenul pe care s'a cons-
truit acest liceu a fost al sta-
tului. Clădirea s'a ridicat cu
banii statului. Deci nu încapa-
nici o îndoaială al cui este. Da
altfel, justiția căreia i s'a de-
ferit acest diferend, va hotărî
în curând.

M. SAN-MARINO

— OXO

Cutremurul de pământ
din Bulgaria

Marele romancier englez John
Galsworthy, președintele P. E. N.
Clubului, Asociația internațională
a scriitorilor, a trimis tuturor P. E.
N. Cluburilor acest apel
ajutorarea poporului bulgar adu-
păbuit depe urma recentelor cu-
tremure.

O țară mică și de ispravă a
dat de o groază nenorocire.

Fiind încă dela întemeiere a
lăturii de P. E. N. Club, care lu-
crează pentru prietenia între po-
poare, as vrea să cer colegilor mei
scriitori din toate țările unde
sunt în ființă P. E. N. Cluburi,
să stărnească o înălțare de dra-
goste pentru Bulgaria.

Cutremure au ruinat zeci de
orașe și sate în cea mai bogată
parte a țării. Mai bine de treizeci
și gase de mii de case au fost
stricate în înregime sau în parte
și două sute șazeci și cinci de mii
de oameni, dintre cari cei mai
mulți femei, copii și bătrâni sunt
fără acoperământ. Pierderea ma-
terială se scotoțește dela două pân-
la patru milioane de lire sterline
sau la mai bine de o treime din
bugetul statului. Păcosea aceasta
de pierzanie a căzută peste o
neam care se găsea și altminteri
la strimtoare, un neam zguduit
și încercat de sarciuni, a cărui
soartă a cunoscut dela 1912 ră-
boale, turburări și datorii.

Poporul bulgar e prețut de toți
pentru alene însușiri în neîndu-
plecată vitejie; el înfruntă nou
nenorocire cu desăvârșire și prin
proprile mijloace, nu poate
să aducă îndreptarea.

Toți trebuie să se umple de
dragoste, dar dragostea singură
n'are cum să ridice case, să hă-
nească pe flămânzi, să împiedice
moimile.

Dintre toți oamenii, scriitorii
pot mai bine să deștepte tragere
de inimă a tuturor pentru un
neam de ispravă și nefericit, și să
miste acel simț de ajutor frățesc
pus în pieptul omului modern.

Mă simt îndemnat să cer cole-
gilor scriitori, cari urmează în a-
tâtea țări crezul P. E. N., să se
dice călura glasului lor pentru a
jutarea poporului bulgar în acei
ceas de durere.

— OXO

Spectacolele zilei

Luni 4 Iunie 1928

TEATRUL REGINA MARIA
(matineu și seara). — Oh! Bă-
bațiu cu d-nele Elvass, Păcăto-
șii, S. Ionescu și d-nii Mă-
milian, Iancovescu, Iuliana, Do-
Vechio.

Biserica românească din Vârșet Congresul Ligii Culturale la Târgoviște Congresul Asociației profesorilor universitari

Sau implinit zilele acestea 15 de când în orașul înfloritor Vârșet la marginea câmpiei roditoare și a dealurilor bogate în mine a sfârșit biserica românească a Ardealului de către sanctitatea Sa Arhiepiscopul Regent Miron Cristea, atunci Episcop al Caransebeșului.

În timpul românesc al Banatului unde elementul nostru era de două secole inundat de Sârbi, împinși de asuprirea Turcilor și primii de împărații Austriei ca să facă rodnice ținuturile, aproape pustii după alungarea Turcilor opera de sărbătorire a sărbătorii și a preoților români în biserică se pornise cu îndârjire și făcea mari progrese.

Sângele românesc care a salvat unii Habsburgilor în revoluția din 1848 și activitatea marelui Samma a oprit desnaționalizarea omănilor, începu să se săvârșească propaganda sârbească prin biserică, care începu să amenințe în cetatea neamului. Ardealul.

Rămăneau însă, românii ortodocși din sudul Banatului. În orașul Vârșet, cei peste 4000 de români ortodocși, meșteșugari și negustori desigur vorbeau românește și ei și în casele lor, neavând biserică proprie mergeau la cea sârbească, se încuscreau cu Sârbi și se răstăiau de neamul nostru.

Au venit atunci doi bărbați minci la conducerea treburilor bisericești în Banat, episcopul Miron Cristea și protopopul Traian Oprea, rămas și astăzi în viață.

Cuții, energici, muncitori, adăptându-se la credințelor lor și mai presus de toate buni români, acești vrednici bărbați cu osteneli și sacrificii

neaprecuțite au reușit să ridice la loc de frunte, în orașul Vârșet, o mare și frumoasă biserică românească.

Mare și deosebit de însemnată a fost și sărbătorirea sfintei bisericești din Vârșet, plină de nădejdi mai ales, pentru toți acei români care înduraseră atâtea asuprirea, gândindu-se mereu la marea problemă a viitorului neamului: unirea Românilor de pretutindeni într-o singură țară.

S-a rezolvat această problemă de sigur mai curând de cât se așteptau ei. Dar din nefericire, confruntarea de pace nu ne-a îngăduit să ne bucurăm de realizarea ei integrală.

Jertfele românilor din aceste părți ale Banatului au rămas fără folos și eracoli celor mari le-a dat drept răsplată, schimbarea stăpânirii maghiare cu cea jugoslavă.

Cu toate acestea seclă de libertate și sentimentul național n-au amuțit la românii aflați astăzi în Voivodina sârbească, ci dimpotrivă avem dovezi că el se menține cu toată vitregia împrejurărilor.

Cu rari excepții — frădăria părintelui Guga — lupta fără dăru de români în diferitele alegeri, cât și propaganda națională a singurului ziar românesc „Nădejdea” dovedesc o prăsișă perzistență a sentimentului național în această margine apuseană a pământului românesc.

E și de datorită noastră — a tuturor celor liberi să încurajăm eforturile acestor frați — încă sub stăpânirea străină și să nu scăpăm nici un prilej prin care să afirmăm continuitatea elementului românesc în aceste ținuturi, — cum e spre pildă a cel al aniversării sfintei bisericești din Vârșet, monument național ce reprezintă una din cele mai vădite mărturii a drepturilor noastre acolo.

Matei Corvin

Inculețul ministerial

Inde cum sunt tratați invalizii de trimisut lui Keemokg

Cu ocazia trecerii prin parlament a oficialului național I. O. V. de la ministerul de război la al sănătății și ocrotirii sociale, o delegație de invalizi s-a dus să prezinte mulțumiri d-lui ministru Inculeț.

Mulțumiri către d. ministru Inculeț, Bunul simț al fi dicat invalizilor să țină în șah, prin recuză lor, pe ministrul de resort, răspuns, stabilizarea mizeriei invalizilor, văduvelor și orfanilor, slujită cu toată pompa, și în numele unor reforme, tălăcesc, creditul moral acordat lui Inculeț drept adevărat orz găste

IOANA IMPOTRIVA INVILIZILOR

documentăm afirmarea prin arătarea cătoara realității: invalizii, grade inferioare, au pământul cu sporul de 10% la lună, ceea ce reprezintă în medie 40 lei lunar.

Ofierii invalizi cari câștigaseră la fetei Curții de Casație pensuni mici, ca unele ce egalau solda de război, și-au văzut, ciopârțitul de scumpe, fiind reduși la pensuni ce reprezintă aproximativ jumătate din solda ofițerilor.

Deși legea cumului desființată război, invalizii nu se pot bucura, deoarece I. O. V. nu se desleșe la plasarea și reeducarea — capitole prezente în lege — ale celor pensuni sunt recunoscu ca pensuni de foame.

În chip absurd, dacă nu chiar înal, din punct de vedere moral și moral, se cheltuesc milioane cu subvențiile a două societăți: „Invalizii din Răsărit” și „Asociația Generală a Invalizilor”, și se mulțuiesc pe a călăuzi calea sufletelor care ar fi trebuit să fie ferite de desinare, și la moartea.

ASA PENSILOR SI MINISTRELUL

Legea I. O. V. este o astfel de lege, încât Arhivele Curților de

Apel, ca și ale Curții de Casație, adăpostesc sute de dosare cu pensuni invalizilor. Omenia Casei generale de Pensii devine transparentă, de vreme ce justiția a recunoscut invalizilor drepturi răpite de către Onorata Casă, și de vreme ce sumele câștigate în numele indemnității de activitate vor trebui jumătate prin cheltuielile reclamate de susținerea cauzei.

Invalizii nu sunt creații nici de aplicarea stării de asediu, creată anume pentru siguranța Statului; li s-a refuzat intrării, prin care năzuiau în chip simplu să se consulte asupra nevoilor lor gătuitoare.

Deși legea I. O. V. prevedea o primă de înmormântare, egală cu de trei ori pensunea, familiile invalizilor, văduvelor și orfanilor decedați bat și azi drumuri zadarnice la I. O. V., invocându-se că sumele necesare n-au fost prevăzute în buget.

Nu este nouă să amintim că departamentul sănătății și ocrotirii sociale, se prezintă și el ca o agenție de plasare a partizanilor, și că invalizii și văduvele sunt aproape împărțite în liberali și național-târșniști, cu efectul prigonirii unora și al adevăratei ocrotiri a celorlalți.

Dar n'am terminat.

Dr. Stamatiade

Serbare aviatică pentru cupii

Aero-Clubul Regal al României organizează pentru Duminică 10 Iunie a. c. orele 16, la aerodromul Băneasa o mare serbare aviatică pentru toți copiii Capitalei.

Vor avea loc concursuri de smeri mici fără șteț și balonase. Se vor da premii în valoare de 10.000 lei printre cari și premiul de lei 2.500 al M. S. Regelui.

Primirea congresiștilor. Primele debateri. Vizitarea monumentelor istorice

— Dela trimisul nostru special —

TARGOVIȘTE, 3. — În vederea congresului Ligii Culturale o rașul a fost oarecum pavorat. Ploaia ce cădea fără soți de încetare strică mult din sărbătorile zilei.

Congresiștii au sosit cu trenul de 10. La intrarea trenului în stație muzica reg. 22 inf. a înțonat imne patriotice.

D. N. IORGA, coborând din vagon, a fost întâmpinat de șefii autorităților, prefectul Dimitrie, colonel Bănuș, primar Părușescu, deputat Irimescu-Căndest, prof. I. Angelescu, președ. Ligii Culturale secția Târgoviște s. a.

Primarul orașului a cerut o lungă cuvântare de bun venit a d-lui prof. Iorga și a membrilor Ligii în Târgoviște voevodală și norioasă.

A răspuns d. N. Iorga, mulțumind

considera pe oricine nu poartă haina lui i nu îndeplinește o muncă asemenea cu a lui ca pe un „ciocoiu” ce se hrănește și petrece din munca altora și pe care a-l suprima ar fi un fel de datorie democratică.

Opera de infaptuit

Nu mai suntem noi, Românii, singuri în patria noastră. O soartă pe care trebuie s-o primim și s-o

Palatul Lighi

Cele dintău cuvinte care se spun la deschiderea acestui congres trebuie să privească opera de căpetenie a anului trecut, clădirea Palatului nostru.

El reprezintă și în starea lui de acum, așa de necesară, o mare silință ale cărei rezultate le putem privi, cred, cu o îndreptățită mândrie. I-am făcut, putem spune, din nimic, dar nu fără a lua asupra noastră grele îndatoriri de viitor.

După recomandăția lumii oficiale înseși am încercat o loterie. Partea ce ni-a revenit nouă la prima tragere e așa de neînsemnată încât adesea regretăm că am urmat sfatul de a recurge la acest mijloc. De aceea trebuie să amânăm până la un termen care poate fi depășit la doua tragere.

Nu vom cruța pentru terminarea clădirii nicio ostenală și suntem gata, și de acum înainte, a înfrunța orice umilțită.

Lipsa unei culturi naționale

Un trist și amenințător adevăr al zilei de astăzi e acela că Statul românesc unit nu se sprijină pe baza tare a unei culturi naționale pentru cei mai mulți și cei mai interesați dintre membrii lui la menținerea stărilor de astăzi.

Forma constituțională, aparat administrativ, un învățământ de examene și certificate și o inexistență învâlmășire de interese personale, de ordine materială, iată ce avem în schimb. Literatura află din ce în ce mai puțin cetitori adevărați, curiositatea publică, mai ales tineretului, îndreptându-se mai mult către publicații scabroase, care ar trebui oprite pe cale polițienească și sancționate. Iar literatura însăși este prea adesea ori nevrednică de a fi citită.

Așa fiind, lipsește chiagul moral prin care să se lege deosebitele ținuturi ale pământului românesc, deosebite clase ale națiunii.

Educația ce se face satenilor

Se face multă politică de clasă, de multe ori, o recunoșc, cu cele mai bune intenții, dar cu ce deplăbilă urmărire! După ce, până ieri — și poate și azi în cercurile ce mai rămân din vechia societate dominantă — cei de sus priveau pe ceilalți ca pe un fel de robi fără nevoi sufletești și fără valoare morală, nevoibund micșorarea limbă cu dănușii, acum se impune bunului nostru sătean să

minid pentru cuvintele elocvente ale căpeteniei orașului.

DESCHIDERE CONGRESULUI

Congresul s'a deschis la orele 12, în sala de arme.

Participă delegații ai Ligii din tot cuprinsul țării. Se distinge în deosebi elementul feminin.

Biroul e compus astfel: președinte d. prof. Iorga, membrii d-nii, Oroveanu, R-Sărat, Ilie Angelescu, Târgoviște, V. Tempeanu, Fălcioani, I. P. Rădulescu, Râmnic, Focșani, Al. Calotă, Giurgiu; secretari: Z. Florian și Ilie Al. Ardeleanu.

D. I. ANGELESCU, salută congresiștii în numele secției locale a Ligii Culturale.

Aduce calde laude uriașului gândirii românești, d. N. Iorga, desăvârșitorul stărilor de mâine.

Opera de infaptuit

Nu mai suntem noi, Românii, singuri în patria noastră. O soartă pe care trebuie s-o primim și s-o

Palatul Lighi

Cele dintău cuvinte care se spun la deschiderea acestui congres trebuie să privească opera de căpetenie a anului trecut, clădirea Palatului nostru.

El reprezintă și în starea lui de acum, așa de necesară, o mare silință ale cărei rezultate le putem privi, cred, cu o îndreptățită mândrie. I-am făcut, putem spune, din nimic, dar nu fără a lua asupra noastră grele îndatoriri de viitor.

După recomandăția lumii oficiale înseși am încercat o loterie. Partea ce ni-a revenit nouă la prima tragere e așa de neînsemnată încât adesea regretăm că am urmat sfatul de a recurge la acest mijloc. De aceea trebuie să amânăm până la un termen care poate fi depășit la doua tragere.

Nu vom cruța pentru terminarea clădirii nicio ostenală și suntem gata, și de acum înainte, a înfrunța orice umilțită.

Lipsa unei culturi naționale

Un trist și amenințător adevăr al zilei de astăzi e acela că Statul românesc unit nu se sprijină pe baza tare a unei culturi naționale pentru cei mai mulți și cei mai interesați dintre membrii lui la menținerea stărilor de astăzi.

Forma constituțională, aparat administrativ, un învățământ de examene și certificate și o inexistență învâlmășire de interese personale, de ordine materială, iată ce avem în schimb. Literatura află din ce în ce mai puțin cetitori adevărați, curiositatea publică, mai ales tineretului, îndreptându-se mai mult către publicații scabroase, care ar trebui oprite pe cale polițienească și sancționate. Iar literatura însăși este prea adesea ori nevrednică de a fi citită.

Așa fiind, lipsește chiagul moral prin care să se lege deosebitele ținuturi ale pământului românesc, deosebite clase ale națiunii.

Educația ce se face satenilor

Se face multă politică de clasă, de multe ori, o recunoșc, cu cele mai bune intenții, dar cu ce deplăbilă urmărire! După ce, până ieri — și poate și azi în cercurile ce mai rămân din vechia societate dominantă — cei de sus priveau pe ceilalți ca pe un fel de robi fără nevoi sufletești și fără valoare morală, nevoibund micșorarea limbă cu dănușii, acum se impune bunului nostru sătean să

înțelegem cu plăcere și merie, ni dă vecini, conlocuitori, țărâși de cetățenie cari vorbesc alte limbi și se fin de altă cultură. Nu-i cunoaștem, și de aceea adesea-i din ignoranță și ne socotim, în jignim, li facem chiar rău.

Este astfel o imensă operă de îndeplinire. Unitate culturală între Români, colaborare culturală între conștient, apropiere culturală între vecini.

Statul nu poate face, oricât s'ar sili. În conducerea lui, cu schimbarea guvernelor, nu poate fi o continuitate de oameni, cum, la origine, nu poate fi o unitate de concepție și de mijloace. Numai asociații libere pot să ica asupra lor o sarcină așa de frumoasă, dar așa de grea.

CE TREBUIE SA FIE LIGA

N'am ridicat așa de sus prestigiul Ligii și nu ajungem a-i da atâtea mijloace: Palat, Teatrul, etc., pentru ca totul să fie înghițit de apetitul nesăturat al politicianismului de orice speță ar fi.

Trebuie deci să facem din Ligă, nu o adunare întâmplătoare de oameni cari țin fără îndoială la țară și la nația lor, de „buni Români”, cum li se zice de obicei, gata de declarații și de declarații, ci o tovarășie activă de aleși ai nației cari să fi realizat fapte pentru binele societății naționale în care trăiesc.

Se alege comisia de modificarea statutelor.

RAPORTURILE SECRETARULUI SI CASIERULUI

D. ZAHARIA FLORIAN, secretar general, citește raportul activității.

ALTE CUVANTARI

D. IOAN SARACIN, vorbește în numele societății academice „Petrul Maior” din Cluj.

D. VINTILA ARDELEANU, aduce salutul soc. „Cultura Patriei” O DOMNISOARA SASA vorbește în numele elevilor minoritate dela școala de misionare din Valenii de Munte.

Se expediază telegrama M. S. Regina Maria, A. S. S. Principesa Elena, Regentă.

Sedința se ridică la orele 4 jumătate d. a.

La ora 4 d. a. congresiștii s'au adunat la Mitropolie unde d. prof. C. Georgescu a conferențiat despre „Însemnătatea monumentelor istorice”, iar soc. „Cântarea României”, filială Târgoviște a executat un reușit concert religios.

La orele 5 jum. Ligiiți au vizitat bisericile și școlile din oraș, d. prof. Iorga dându-le explicațiile necesare.

Debaterile vor continua azi la orele 9 jumătate.

Lorin

Avalanșe de moratorii

În afară de două cereri moratorii mari înregistrate alături, în cursul acestei săptămâni vor veni spre rezolvire încă patru cereri de asemenea natură.

Cerurile bine inițiate, recunoscând normele dificultăți pe cari le întâmpină comerțul din pricina crizei afective, se arată totuși alarmante de această surprinzătoare avalanșe de epășuire.

Camera de comerț va fi sesizată pentru a lua măsuri ca să nu sufere întregul credit al pieței din pricina socotelor abile ale câtorva profitori.

Industria românească e cea mai lovită de situația creată prin îngăduința celor în drept

În raport se vorbește de contribuția ce a adus-o fiecare secțiune în parte la opera condusă de Ligă. Sunt secțiuni, mai puțin, cari au lucrat din toate puterile, atele cele mai multe cari s'au dovedit ca și inexistente.

Pe acestea din urmă comitetul central le va socoti desființate. Propune ca pe viitor primirea unui membru în Ligă să se facă după un criteriu care să asigure că noul venit e om de muncă stăruitor și de sacrificiu.

D. SCABA, face darea de seamă asupra situației financiare. Pe anul expirat s'au încasat 10.662.766,42 lei, (dintre cari 6 milioane împrumut la Casa de Depuneri), și s'au făcut plăți în sumă de 9.705.019,53.

Adunarea dă descărcare casierului și comitetului.

D-na FLORICA GEORGESCU București, expune activitatea comitetului de doamne al Ligii, rodnică și satisfăcătoare.

D. HORIA PETRA PETRESCU, vorbește în numele „Astrei”.

Arată importanța congresului Ligii Culturale. Aduce binemeritate laude savantului Iorga pentru activitatea îndelungă și pentru premiarea d-sale cu premiul național de proză.

Aduce urări de bine Ligii Culturale.

... 'AE' ATENEULUI ROMAN

D. MUNTEANU-RAMNIC, în numele Ateneului Român aduce o magistrescă laude Ligii Culturale pentru activitatea extraordinară din trecut și prezent și d-lui Iorga care a pregătit sufletul României mari.

D. N. BĂTĂRIU, face o chemare de ajutor pentru românii de pretutindeni din partea Ligii.

D. general MANOLESCU, din partea Casei Naționale, accentuează personalitatea celui ce a fost și este Mesia neamului românesc, Nicolae Iorga.

D. EM. BUCURTA, aduce salutul de frățietate în acțiunea de cultură realizare al Rundăției „Regele Mihai”.

ALTE CUVANTARI

D. IOAN SARACIN, vorbește în numele societății academice „Petrul Maior” din Cluj.

D. VINTILA ARDELEANU, aduce salutul soc. „Cultura Patriei” O DOMNISOARA SASA vorbește în numele elevilor minoritate dela școala de misionare din Valenii de Munte.

Se expediază telegrama M. S. Regina Maria, A. S. S. Principesa Elena, Regentă.

Sedința se ridică la orele 4 jumătate d. a.

La ora 4 d. a. congresiștii s'au adunat la Mitropolie unde d. prof. C. Georgescu a conferențiat despre „Însemnătatea monumentelor istorice”, iar soc. „Cântarea României”, filială Târgoviște a executat un reușit concert religios.

La orele 5 jum. Ligiiți au vizitat bisericile și școlile din oraș, d. prof. Iorga dându-le explicațiile necesare.

Debaterile vor continua azi la orele 9 jumătate.

Lorin

Avalanșe de moratorii

În afară de două cereri moratorii mari înregistrate alături, în cursul acestei săptămâni vor veni spre rezolvire încă patru cereri de asemenea natură.

Cerurile bine inițiate, recunoscând normele dificultăți pe cari le întâmpină comerțul din pricina crizei afective, se arată totuși alarmante de această surprinzătoare avalanșe de epășuire.

Camera de comerț va fi sesizată pentru a lua măsuri ca să nu sufere întregul credit al pieței din pricina socotelor abile ale câtorva profitori.

Industria românească e cea mai lovită de situația creată prin îngăduința celor în drept

Deschiderea. Discuții asupra legilor învățământului superior

Eri dimineață s'a deschis în amfiteatru facultății de științe, al 9-lea congres al „Asociației profesorilor universitari din România”.

Biroul este format din d-nii: prof. Drag. Hurmuzescu, președinte, N. Cartoian, secretar; Iulian Teodorescu, Bratu, Rădulescu, Burileanu, membri, și I. Dumitrescu, ajutor secretar.

Congresul este prezidat de d. Dragomir Hurmuzescu.

D. prof. HURMUZESCU, deschidând congresul, salută pe congresiști, și arată problemele ce sunt a se dezbate.

D. D. BURILEANU, salută pe congresiști, din partea d-lui dr. Angelescu, ministrul Instrucțiunii publice.

D. rector PANGRATTI salută pe congresiști, observând că numărul lor putea fi și mai mare.

AUTONOMIA UNIVERSITARA

Se vorbește de autonomia universitară. În trecut, universitatea deși era autonomă, era totuși sub ordine.

Autonomia universitară, însă, nu înseamnă și autonomia facultăților. Unele manifestări de autonomie „locală” înseamnă slăbirea și anarhia ei.

ORGANIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Avem azi 7 facultăți și 2 institute tehnice în București, cu un număr de 20 mii studenți. Ce vom face când vor veni lângă acestea, toate școlile speciale?

În chestia anului preparator, d-sa relevă contradicția faptului că acest an, care privește universitatea, este așezat în legea inv. secundară.

Învățământul superior se poate organiza numai prin o lege a învățământului superior, după cerințele și discuțiile universităților și numai așa.

Sedința de după amiază

S'a deschis la orele 4 și jumătate.

D. CARTOIAN, secretarul asociației, citește raportul activității pe anul 1927-28.

D. IULIAN TEODORESCU citește raportul asupra casei, din care reiese că asociația are un sold de aproape 150 mii lei. Se aleg cei zori d-nii Deleanu și Moțaș.

D. SERGESCU citește raportul secției Cluj.

D. G. MANDRIȘ, citește raportul activității secției Cernăuți. Rapoartele sunt probate în unanimitate.

D. HURMUZESCU observă că pentru salarii, asociația a făcut toate demersurile la ministere și parlament.

DOMICILIUL SI CONTROLUL PROFESORILOR

Legea domiciliului al cărei raport am fost, — zice d-sa — a avut în intenție stabilirea unei ordini în învățământul superior. Politicianii n'au putut lozi în nimeni cu această lege, care a reușit să impună numai datoria în corpul universitar.

D. PANGRATTI lămură că prin actuala lege de control a profesorilor universitari, ministerul de instrucție nu aiă dreptul de a lua sancțiuni împotriva lor, decât cu avizul senatelor universitare, nici decum cu acela al profesorilor secundari, cari intră în actualul consiliu permanent, numit de ministrul instrucției, după dorința lui. Numai așa se poate apăra autonomia universitară.

D. dr. PARHON scootese că actuala lege are un caracter polițienesc și că urmărește pândit un protectionism de partid. Vom lupta pentru acestui protectionism exagerat și vexator, cu toată împotrivirea unora.

D. S. LONGINESCU cere să se facă o lege de constrângere și pentru profesorii cu domiciliul stabil.

Nu există până azi mijloace de control pentru profesorii stabili. Cere egalitate pentru toți profesorii universitari.

ANUL PREPARATOR

D. T. SOLACOLU, referent, luând cuvântul spune că din toate răspunsurile primite dela facultățile din țară, reiese același fapt: anul preparator, pe lângă universități.

D. BOGDAN IONESCU, din partea Academiei de drept din Oadia Mare, cere primirea în asociație a acestei academii.

ULTIMA ORA

Buletinul împrumutului

Stabilizarea în primejdie?

Cu toate ştirile contradictorii, care circulă asupra situaţiei împrumutului şi dintre care cele guvernamentale se deosebesc prin optimismul lor, se pare că adevărul este mai puţin trandafiriu.

Din cercuri demne de toată încrederea, ni se dau următoarele informaţii edificatoare.

De bine, de rău, împrumutul se poate considera într-o fază, precedent imediat încheierii lui. — Dar împrumutul nu are nici un rost să se încheie, până ce nu se realizează toate preliminările stabilizării.

Or, se pare că stabilizarea stă foarte prost. D. Moreau, în călătoriile d-sale la Londra, Berlin, şi Roma — precum şi d. Quesnay, trimisul d-sale în America — nu au izbucit să câştige ferm pentru stabilizare decât trei din marile bănci de emisiuni: Banca Francei, Banca d'Italia, şi Federal Reserve Bank din America. Banca Anglia ar inclina deose-

meni să ne susţină stabilizarea. Reichsbank însă ridică nişte pretenţii, care strică toată combinaţia.

In adevăr:

Ori se satisfac pretenţiile Băncii Germaniei, şi atunci bugetul Statului român se împovărează cu atâtea amănunţi, încât stabilizarea leului devine problematică;

Ori nu se satisfac pretenţiile germane, şi atunci Reichsbankul neparticipând la stabilizare, chiar dacă ea s'ar realiza ar fi absolut nesigură.

Iată greul impas în care se află azi d. Vintilă Brătianu, şi d-sa nu face decât să tragă consecinţele politice d-sale financiare, de ostilitate faţă de străinătate la început, şi de concesiuni oneroase cu duiumul în urmă.

Cât despre repercusiunile acestei situaţii asupra celei politice, ele sunt foarte uşor de prevăzute.

Linx

„Intre două guvernări”

Un nou articol al d-lui general Averescu

Actualul guvern nu are nici o raţiune de a exista

Aşa cum am anunţat în numărul nostru de ieri, oficiosul aversescan îndreptarea a apărut în număr festiv, cu prilejul adunării dela Timişoara.

În fruntea acestui număr găsim un articol intitulat „Intre două guvernări”. Articolul nu e semnat, dar, evident, autorul lui e chiar d. general Averescu. Şeful partidului poporului nu are un stil personal, care să-l trădeze dela prima frază; articolele d-sale însă, în totalul lor, au o arhitectură specială, uşor de recunoscut.

Articolul cu pricina are această arhitectură caracteristică: afirmăm deci, fără codre, că e scris de d. general Averescu.

IN JURUL UNUI ARTICOL DIN «VIITORUL»

Şeful partidului poporului, în această aniversare a răsturnării guvernului său, acum un an, reaminteşte, citându-l integral, articolul „Guvernul naţional”, apărut în Viitorul din 1 Iunie 1927, adică patru zile după ce se produsese demersul d-lui Hott — ca mandatar al Regelui Ferdinand — pe lângă şefii de partide, şi trei zile înainte de demiterea forţată a guvernului aversescan.

D. general nu se mulţumeşte să citeze articolul în chestie, ci îl comentează punct cu punct, afirmându-l. Aşa de pildă la primul pasagi, în care se justifică necesitatea guvernului naţional prin „urmările grele”, d. general Averescu replică:

„În trecut însă punem în treabă, în August 1916 ţara nu se găsea în faţa unor vremuri grele? Dece nu s'a gândit şi atunci organul partidului liberal la necesitatea unui guvern naţional?”

„Răspunsul este simplu. Îl găsim în discursul d-lui general Averescu la Senat.

„Guvernul naţional este o necesitate numai când partidul liberal este în opoziţie, când este la putere nimeni nu se gândeşte la aşa ceva.”

Trecând la justificarea guvernului naţional, prin necesitatea destinderii între partide, d. general Averescu mai observă:

Aşa dar greşala de căpetenie comisă de guvernul Averescu, şi care a făcut să răsară necesitatea unui guvern naţional, a fost: înăsprirea raporturilor dintre partide.

Nu insistăm asupra naturii raporturilor dintre partide pe timpul guvernării Averescu, întrebăm însă dacă astăzi avem destinderea care se impunea la 1 Iunie 1927?

„Orice judecată sănătoasă, va conveni, că de parte de a se fi produs o destindere, încordată dintre guvern şi partidele de opoziţie a luat astfel de proporţiuni şi se concretizează prin astfel de manifestări, în cât liniştea ţării este mai ameninţată decât chiar cum a fost imediat după eşirea din război.

„Şi totuşi „Viitorul” nu cere plecarea guvernului şi înlocuirea lui cu un guvern naţional”.

IMPACAREA CU ION BRĂTIANU

D. general Averescu trece apoi, răspunzând în fiecare punct, la învinuirile, referindu-se la dizolvarea consiliilor comunale, modificarea legii C. F. R., politica externă cu Italia, pentru a ajunge la grava acuzaţie a conspiraţiei dictaturii, de care Viitorul vorbeşte, întrebându-l termenul de „atmosfera morală suspectă”.

La aceasta, d. general Averescu răspunde, făcând şi o interesantă restănuire:

„În sfârşit aici se dă pe faţă adevărul motiv „atmosfera morală aşa de suspectă”. Aici intră chestiunea dictaturii, cu tot cortegiul ordinilor cifrate, prefectilor, concentrării de trupe în Capitală, ordinelor confidentiale unor comandanţi etc., etc.

„O fesiatură de minciuni ruşinoase care a încercuit pe şeful partidului liberal şi l'a făcut să-şi piardă capul!”

„Izbitoră a fost surprinderea sa, când a auzit declaraţia şefului partidului nostru, la Senat în şedinţa omagială pentru Regele Ferdinand.

Surprinderea sa a fost atât de puternică în cât nu s'a mai putut stăpâni aceluşi pe care bănuise de nemericiu, ascultând pe demni săi informatori.

Iar când d. general Averescu i-a spus: această declaraţie nu este de cât proiectul de manifest către ţară, pregătit în vederea morţii Regelui, I. Brătianu a răspuns cu o

vădită notă de remuşcare în voce: „cât îmi pare de rău cănu am ştiut”.

ŞI ACUM, CONCLUZIA...

O reproducem tale-qual, fiindcă este formulată precis şi melodic. D. general Averescu ajunge la concluzia că actualul guvern nu are nici un rost de a fi la cârma

lovitură de stat şi SA MAI JIG-NEASCA ÎNCA ODATA — TOT ÎMPINS DE LIBERALI — pe o-mui de care era atât de fericit că la sfârşitul care simţea că nu va întârzia, a putut să se apropie de el suflându-i:

„Alături cu darea în judecată a guvernului Catargiu lovitură de la 4 Iunie 1927 este cea mai mare infamie comisă în viaţa noastră politică.

„Dar să lăşăm sentimentalismul.

„Cum a reparat guvernul actual greşelile imputate guvernului Averescu.

„Să le luăm în ordinea în care le-au enumerat mai sus.

a) Raporturile între guvern şi partidele de opoziţie, sunt mai încordate nu de cât în anul 1927, dar decât ori când.

b) Liberalii au dizolvat la rândul lor consilii, dar aproape fără excepţie în mord arbitrar.

c) Mergerea ministrului de externe la Roma a fost un ruşinos: Peccavi.

d) Pe zi ce trece, legea C. F. R. repusă, prin o procedură neregulată, în vigoare, se dovedeşte că dă rezultate deplăzabile şi că trebuie modificată, iar în ceea ce priveşte legea armonizării opinia publică este edificată.

e) De asemenea este edificată opinia publică în ceea ce priveşte „atmosfera morală suspectă”, chiar mai zilele trecute un general nu s'a putut opri de a-şi manifesta în publicitate indignarea în această privinţă.

„Aşa dar, cauzele invocate au fost gratuite, iar în loc de îmbunătăţirea situaţiunii se constată o înrăutăţire a ei şi în interior şi în afară.

„Atunci se pune întrebarea: care este rostul actualului guvern?”

„Urmărind firul explicaţiunilor dela 1 Iunie din „Viitorul”, ajungem la singurul răspuns posibil: Nici unul!”

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi, să aducă nişte argumente atât de meschine pentru a justifica o acţiune vinovată şi ca fond şi ca formă?”

„Căci la urma urmei, chiar dacă toate acele afirmaţii în faimoasele explicaţiuni ale Viitorului ar fi fost adevărate — înzecit de adevărate, — erau ele suficiente pentru a forţa mâna Regelui să facă o schimbare nu de guvern, dar de regim întreg, fără cea mai mică neînţelegere între Coroană şi guvern sau între acesta şi majoritate, adică să-l forţeze în ultimele zile ale domniei sale să facă o

statului.

Iată argumentarea d-sale: „S'a isprăvit aici cu explica-rea necesităţii unui guvern na-ţional în ziua de 1 Iunie 1927

a) Înăsprirea raporturilor dintre partide.

b) Dizolvarea arbitrară a consiliilor comunale.

c) Înţelegerea cu Italia.

d) Modificarea unei legi şi votarea unei alte legi, care ar fi trebuit să fie operă liberală, şi în fine:

e) Atmosferă morală suspectă!

„Este oare cu putinţă ca oameni serioşi,